

TRADITION OCH TRADITIONALISM

Den förfalskning av allting, som vi sagt vara ett av vår tidsålders kännetecken, är ännu icke omstörtningen i egentlig mening, men den bidrar ganska direkt till att förbereda den. Det som kanske bäst visar detta är det man kan kalla förfalskningen av språket, det vill säga missbruket av vissa ord, vilka därmed fått sin verkliga innebörd förvrängd, ett missbruk som på visst sätt påtvingas genom en ständig suggestion från allas deras sida som av en eller annan orsak utövar något inflytande på den offentliga mentaliteten. Det handlar inte heller bara om den urartning, vilken vi anspelade på ovan och genom vilken många ord kommit förlora den kvalitativa innebörd de ursprungligen hade för att behålla blott en rent kvantitativ sådan. Det handlar snarare om en "förvrängning", varigenom ord brukas om ting, som de icke alls överensstämmer med, och ibland till och med brukas i en betydelse motsatt den normala. Framför allt föreligger här ett tydligt symptom på den intellektuella förvirring som råder överallt i den nuvarande världen. Men man får inte glömma att denna förvirring rent av önskas av detta som döljer sig bakom hela den moderna avvikelsen. Denna reflexion tränger sig på i synnerhet, när man ser framkomma, på skilda håll samtidigt, försök att orättmätigt bruka själva "traditionens" idé av människor, som önskar otillbörligen likställa dess innebörd med deras egna uppfattningar på vilket område som helst. Givetvis behöver man icke betvivla att dessa människor handlar i god tro, ty i många fall kan det mycket väl bero på ren oförståelse. De flesta av våra samtida är så fullständigt okunniga om allt verkligt traditionellt, att det knappast finns anledning att ens förvånas däröver. Men samtidigt tvingas man också erkänna att dessa misstolkningar och ofrivilliga missuppfattningar blott alltför väl främjar vissa "planer" för att det skall vara otillåtet att fråga sig om deras tilltagande utbredning inte skulle bero på någon av dessa "suggestioner", som behärskar den moderna mentaliteten och som just alltid strävar efter att egentligen förstöra allt det som är tradition i ordets verkliga betydelse.

Låt oss än en gång upprepa (ty detta hör till det som icke kan för mycket framhållas) att själva den moderna mentaliteten i allt, som särskilt kännetecknar den, i det hela taget bara är frukten av en omfattande kollektiv suggestion, som genom att ha utövats oavbrutet under flera århundraden har bestämt uppkomsten och utvecklingen av den antitraditionella andan, i vilken denna mentalitets alla utmärkande drag slutligen sammanfattas. Men hur mäktig och skicklig denna suggestion än må vara, kan likväl en stund komma, då det tillstånd av oordning och obalans som uppstår därav blir så tydligt att somliga inte längre kan undgå att märka det, och då är fara för att det väcks en "reaktion", som kan äventyra själva detta resultat. Det förefaller nog som om nutidens skeende stod vid just denna punkt, och det är anmärkningsvärt att denna stund genom ett slags "inneboende logik" exakt sammanfaller med den punkt, där den moderna avvikelserns rent negativa skede slutar, det skede som företräds av den materialistiska mentalitetens fullständiga och oomstridda herravälde. Det är där denna förfalskning ingriper för att använda denna "reaktion" från det mål den riktar sig emot, den förfalskning av traditionens idé som möjliggjorts av den okunnighet vi just talade om och som själv är endast en av det negativa skedets effekter: traditionens själva idé har till den grad förstörts att de som strävar efter att återfinna den, inte längre vet vart de skall gå och är blott alltför villiga att godtaga alla de falska ideer man framlägger för dem i dess ställe och under dess namn. Dessa människor har insett, åtminstone till en viss del, att de låtit lura sig av de öppet traditionsfientliga suggestionerna och att de trosläror de sålunda pådyvlats endast är villfarelse och bedrägeri. Det betyder säkerligen någonting i bemärkelsen av den "reaktion" vi just talat om. Men om det stannar därvid, kan det trots allt inte ge något verkligt resultat. Detta märker man tydligt, när man läser de allt sällsyntare skrifter, där man finner de riktigaste kritiska anmärkningarna om den nuvarande "civilisationen" men där, som vi redan förut sagt, de medel, som

föreslås till avhjälpande av de sålunda påtalade missförhållandena, är på ett underligt sätt illa avpassade och obetydliga, ja rent av barnsliga: "lärd" eller "akademiska" projekt, skulle man kunna säga, men intet därutöver och allra minst något som röjer den ringaste kunskap av djupare slag. Det är på detta stadium, som ansträngningen, hur lovvärd och förtjänstfull den än må vara, lätt kan avledas mot verksamheter, som på sitt sätt och trots ett visst sken till sist bara ytterligare bidrar till att öka oordningen och förvirringen i denna "civilisation", som de var tänkta att böra kunna ställa till rätta.

De människor, vi just talat om, är de man kan benämna "traditionalister" i egentlig mening, det vill säga de som bara har ett slags tendens till eller längtan efter traditionen utan att äga någon verklig kunskap om denna. Man kan med detta mått mäta hela det avstånd som skiljer den "traditionalistiska" andan från den verkliga traditionella andan, vilken tvärtom väsentligen förutsätter en dylik kunskap och vilken på sätt och vis är ett med själva denna kunskap. I det hela taget är "traditionalisten" endast en "sökare" och kan ej annat vara, och det är nog därför han alltid löper faran att gå vilse, då han ju icke äger de principer som ensamma skulle ge honom en ofelbar ledning. Och denna fara blir naturligtvis desto större som han på sin väg råkar på, liksom lika många fallgropar, alla dessa falska ideer, som bildats av illusionens makt, vilken har ett väsentligt intresse av att hindra honom från att nå det verkliga målet för sitt sökande. Det är ju uppenbart att denna makt kan bibehålla sig och fortsätta att utöva sin verkan endast under förutsättning att varje återupprättande av traditionens idé omöjliggöres, och detta mer än någonsin i den stund, då den rustar sig till att gå vidare i omstörtningens riktning, vilket, som vi förklarar, utgör den andra fasen i denna aktion. Lika viktigt som det för denna makt är att vilseleda forskningen om traditionell kunskap är det också att förleda forskningen om den moderna avvikelsens verkliga ursprung och orsaker, då ju dylik forskning kunde avslöja något om denna makts egen natur och inflytelsemedel. Den har alltså två nödvändiga uppgifter, som på sätt och vis kompletterar varandra och som egentligen kunde betraktas som de två aspekterna, den positiva och den negativa, av samma grundförutsättning för dess herravälde.

Alla slags missbruk av ordet "tradition" kan i en eller annan grad få tjäna detta ändamål, alltifrån det mest alldagliga, som låter ordet vara synonymt med "sed" eller "bruk" och därmed åstadkommer att traditionen sammanblandas med sådana mänskliga ting som är av lägsta slag och mest fullständigt berövade all djup innebörd. Men det finns andra, skickligare utförda och just därför farligare förvanskningar. Alla har för övrigt den egenskapen gemensam att de nedsätter traditionens idé till en rent mänsklig nivå, då det ju tvärtom icke finns och icke kan finnas något verkligt traditionellt annat än det som äger ett element av övermänskligt slag. Detta är nämligen den väsentliga punkten, den som nästan utgör själva definitionen av tradition och allt vad därtill hör. Det är naturligtvis också insikten om detta som det gäller att till varje pris hindra för att kvarhålla den moderna mentaliteten i sina vanföreställningar och med starkare skäl för att inge den nya sådana, vilka långt ifrån att stämma överens med ett återupprättande av det övermänskliga, tvärtom borde så mycket effektivare styra denna mentalitet mot de värsta yttringarna av det undermänskliga. För att övertyga sig om vilken vikt den moderna avvikelsens medvetna och omedvetna agenter lägger vid förnekelsen av det övermänskliga räcker det med att se hur alla de som gör anspråk på att vara "historiker" ifråga om religioner och andra av traditionens former (som de för övrigt allmänt sammanblandar under det gemensamma namnet "religioner"), framför allt anstränger sig att söka förklara dessa med uteslutande mänskliga faktorer. Det betyder därvid föga, om dessa faktorer enligt de olika skolorna anses vara psykologiska, sociala eller andra, och även mångfalden av de sålunda framlagda förklaringarna gör det möjligt att lättare förleda ett större antal. Det bestående i detta är den mycket bestämda viljan att reducera allt till det mänskliga och att inte låta något bli kvar som övergår detta. Och de som tror på värdet av denna nedrivande "kritik", är från och med då helt inställda på att sammanblanda traditionen med vad som helst, emedan det i

den föreställning om denna man ingivit dem inte längre finns något som i verkligheten kunde skilja den från det som saknar all traditionell karaktär.

Eftersom av just denna grund intet av det som tillhör den rent mänskliga ordningen rätteligen kan betecknas såsom traditionellt, kan det till exempel icke finnas någon "filosofisk tradition" eller "vetenskaplig tradition", såsom ordet "tradition" används i denna moderna och profana betydelse. Givetvis kan det heller ej finnas någon "politisk tradition", åtminstone icke där all traditionell samhällsorganisation saknas, vilket ju är fallet i den nuvarande västvärlden. Detta är likväl några av de uttryck som allmänt brukas i dag och som utgör lika många förvanskningar av traditionens idé. Och det säger sig självt att om de "traditionalistiska" tänkare vi tidigare omtalade kan förmås att vända sin verksamhet mot något av dessa områden och att begränsa alla sina ansträngningar till detta, kommer deras strävan att sålunda "neutraliseras" och fullkomligt oskadliggöras, om inte rent av kunna utnyttjas utan deras vetskap i en riktning rakt motsatt den de själva avsett. Det förekommer rent av att man använder namnet "tradition" om ting, som genom själva sin natur är så tydligt antitraditionella som möjligt. Så till exempel talar man om "humanistisk tradition" eller också om "nationell tradition", fastän "humanismen" inte är något annat än själva negationen av det övermänskliga och inrättandet av "nationaliteter" var det medel man tillgrip på medeltiden för att förstöra den traditionella samhällsorganisationen. Under dessa betingelser torde det icke finnas anledning till förvåning, om man en vacker dag skulle börja tala också om "protestantisk tradition", ja till och med om "lekmannatradition" eller "revolutionär tradition" eller också om själva materialisterna till sist skulle utropa sig till förkämpar för en "tradition", om så blott i egenskap av representanter för något som till stor del redan hör det förflutna till! Så till den grad mentalt förvirrade är de allra flesta av våra samtida att inte ens de mest uppenbart självmotsägande ordsammanställningar längre kan få dem att studsas till eller ens reflektera.

Detta föranleder oss även att göra en annan viktig anmärkning: när somliga, som insett den moderna oordningen och konstaterat hur alltför synlig den numera är (framför allt efter att den punkt överskridits som motsvarar "stelnandets" maximum), på något sätt vill "reagera", är inte det bästa sättet att göra detta "reaktionsbehov" verkningslöst att rikta det mot något av de tidigare och mindre "framskridna" stadierna av samma avvikelse, där denna oordning ännu inte blivit lika framträdande, utan visat sig liksom i en yttre gestalt, som lättare kan godtagas av den som inte fullständigt förblindats av vissa ingivelser? Envar som med avsikt är "traditionalist", bör normalt sett framträda såsom "antimodern", men han kan, utan att ana det, ändå vara påverkad av de moderna ideerna i en uttunnad och just därför icke så lätt skönjbar form men likväl en form, som faktiskt alltid svarar mot något av de stadier dessa ideer under sin utveckling genomgår. Ingen, ens ofrivillig eller omedveten eftergift är här möjlig, ty alltifrån sin utgångspunkt till sitt nuvarande resultat och även bortom detta hänger alla dessa ting samman och är ouplösligt förbundna med varandra. På tal härom vill vi tillägga också detta: det arbete som har till ändamål att hindra varje "reaktion" att sikta längre än till återgången till en lägre grad av oordning – varvid man för övrigt döljer dennas karaktär och låter den gälla för "ordning" – förbinder mycket noga det man å andra sidan redan har åstadkommit för att få den moderna andan att intränga i också det som i Västerlandet alltså kan leva kvar av alla slags traditionella organisationer. Samma verkan i att "oskadliggöra" krafter, vilkas motstånd man kunde befara, erhålls likaledes i båda fallen. Det räcker icke ens med att tala om "oskadliggörande", ty ur den kamp, som oundvikligen måste utspelas mellan de element, vilka sålunda liksom återföres till samma nivå och samma område och vilkas ömsesidiga fiendskap egentligen endast är den som kan förekomma mellan olika och skenbart motsatta alster av samma moderna avvikelse, kan till sist icke annat uppstå än en ytterligare tilltagande oordning och förvirring, vilket ju endast är ännu ett steg mot den slutliga upplösningen.

Mellan alla de mer eller mindre osammanhängande ting, som för närvarande häftigt rör sig och stöter samman, mellan alla de "rörelser" av vad slag de vara må som är verksamma i det

yttre, finns alltså enligt det traditionella eller om så blott "traditionalistiska" sättet att se överhuvudtaget inte något, för vilket man bör "taga parti", såsom det allmänt gängse uttrycket lyder, ty det vore att låta sig luras. Och då samma inflytanden i verkligheten gör sig gällande bakom allt detta, vore det egentligen att delta i deras spel att blanda sig i de strider de önskar och osynligt leder. Redan detta att under dessa omständigheter "taga parti" vore att intaga en verkligt antitraditionell hållning, hur föga medvetet detta sedan än gjorts. Vi vill här icke tillämpa det sagda på något särskilt fall, men vi måste åtminstone helt allmänt konstatera att i allt detta principerna överallt är frånvarande, även om man för visso aldrig talat så mycket om "principer" som man i dag gör på alla håll och därvid använder denna beteckning i stort sett utan urskillning om allt som minst förtjänar det och kanske rent av om det som tvärtom innebär förnekelsen av varje verklig princip. Och detta andra ordmissbruk är också mycket betecknande ifråga om de verkliga tendenser till denna förfälskning av språket som förvrängningen av ordet "tradition" erbjuder oss ett typiskt exempel på och som vi i all synnerhet borde framhålla, emedan de är omedelbart förbundna med ämnet för vårt studium, för så vitt som detta bör ge en helhetssyn på den cykliska "nedgångens" sista skeden. Vi kan nämligen icke stanna på den punkt som egentligen utgör höjdpunkten av "kvantitetens herravälde", ty det som följer på denna är alltför nära knutet till det som föregår den för att kunna skiljas ifrån den annat än på ett alldeles konstlat sätt. Vi gör inga "abstraktioner", som i det hela taget endast är en annan form av de "förenklingar" som är så omhuldade av den moderna mentaliteten, utan vi vill tvärtom så vitt möjligt betrakta verkligheten sådan den är, utan att avlägsna något väsentligt därur, för att förstå den innevarande tidsålderns villkor.

Ovanstående text utgör kapitel XXXI av René Guénons bok *Kvantitetens herravälde och tidens tecken*. Boken är en översättning från franskan av Lars Adelskog. Originalets titel är *Le Règne de la Quantité et les Signes des Temps*. Svenska översättningen © Lars Adelskog 2013. Eftertryck eller annan återpublicering, helt eller delvis, såsom elektronisk text på internet eller på annat sätt, förbjöds.